

Lampért Zsófia

Heti kultkedvenc

Jolsvai András: Márton Irma tévedése

Karácsonyi ajándékokat kerestem a könyvesbolt újdonságai között, amikor megláttam a nevet: Márton Irma. Tudtam, hogy el kell olvasnom Jolsvai András regényét, pedig akkor még nem is sejtettem, hogy Singer Bözsi és Madarász Henrietta nevű főszereplők is lesznek. Ahogy oldalról oldalra haladtam, egyre erősebb volt az érzés: ez a könyv tiszta nosztalgia. Olyan volt, mint amikor gyerekkoromban előkerült a régi-régi, megsárgult családi fotókkal teli doboz üknagymamákról és katonatiszt dédnagypapákról, a nagymamám pedig mesélt mindenkiről, szerelmekről, udvarlásról, születésről és halálról.

Bár a téma, borító és a szereplők alapján elsőre azt gondolhatnánk, hogy a *Márton Irma tévedése* is csak egy lesz a most roppant népszerű történelmi korba helyezett igényesebb női ponyvák közül, ám már az első néhány sor után nyilvánvalóvá válik, hogy ez nem így van. A *Márton Irma tévedése* szépirodalom, korrajz, a két világháború és nagy gazdasági világválság társadalmi lenyomatának tükre a három nő sorsán keresztül, és mindemellett roppant izgalmas. Ahogy párhuzamosan fut a múlt és a jelen, a személyes sorsok mellett kirajzolódik a miliő. A szerző finom utalásokkal mutatja be a színlelés és elhallgatás világát, ahol kitartóan tagadni kell az egyre nyilvánvalóbb elszegényedést (inkább a kenyeret vágjuk hajszálvékonyra és hígítjuk a málnaszörpöt, de a szerdai zsúr nem maradhat el, a horgolt csipketerítő pedig jótékonyan eltakarja, amit kell).

Finom humor és irónia szövi át az egész regényt, egyik szereplő sem sajnáltatja magát, nevezhetjük Márton Irmát, Singer Bözsit és Madarász Henriettát is a maga módján és a kor keretein belül erős nőnek, akik próbálnak kitörni abból a szűk mozgástérből, amit a nőknek az 1900-as évek elején hagytak. Mindegyikük igyekszik a lehető legtöbbet és saját maga számára a legjobbat kihozni helyzetéből, és megtalálni a kiskapukat, miután az egyenes út bezárult előttük.

Mindhárom nő más problémát próbál a maga módján megoldani (Márton Irma örökbe fogadna férj nélkül, Singer Bözsi férjhez menne, Madarász Heni váratlanul várandós lesz) és végig ott vibrál a kérdés, egyáltalán nem tolakodón, de jól érzékelhetően, hiszen az egész könyv

története nagyon finoman, mégis határozott történetvezetéssel bontakozik ki: vajon hol fut össze ennek a három nőnek a látszólag teljesen különböző életútja, hol lesz az a pont, ahol a párhuzamosok végre találkoznak? És a legnagyobb kérdés: mi Márton Irma tévedése? Mert teljesen elképzelhetetlennek tűnik, hogy ez a nő tévedjen valaha is az életben. Különös kegyetlenség a szerzőtől, hogy egészen az utolsó oldalig kell várnunk, míg ez kiderül, és a pompás csattanóval, szinte színdarabszerűen zárul a regény. Talán nem árulok el nagy titkot és spoilernek sem számít, de *Márton Irma tévedése* valóban nem csak egy kis apró baki lett végül.

Jolsvai András: Márton Irma tévedése
Kalligram Kiadó, Budapest, 2021.

Megjelent: Marie Claire, 2021. december 16.